

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Til Børne- og Undervisningsministeriet

Styrelsen for Undervisning og
Kvalitet

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. nr.: 33 92 50 00
E-mail: stuk@stukuvm.dk
www.stukuvm.dk
CVR nr.: 29634750

5. november 2020
Sags nr.:20/20845

Redegørelse om styrelsens tilsyn med Havregården Lille Kost- og Dagskole

1. Indledning og sammenfatning af STUK's vurdering af sit tilsyn

1.1. Indledning

Børne- og Undervisningsministeriet har ved mail af 24. oktober 2020 anmodet Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) om en redegørelse om tilsynet med Havregården Lille Kost- og Dagskole (herefter Havregården) med frist torsdag den 5. november 2020.

Ministeriet har anmodet STUK om følgende:

- En detaljeret gennemgang af og redegørelse for baggrunden for alle tilsynsskridt – og vurderinger, som STUK har taget ift. Havregården og sammenhængen mellem disse og andre tilsynsmyndigheders tilsyn ift. Havregården, herunder om samarbejdet og koordineringen mellem STUK og andre tilsynsmyndigheder, samt om der er tilsynsskridt STUK burde have taget, eller på baggrund af den efterfølgende viden, ville have taget.
=> se afsnit 3 og 5 nedenfor og bilag 1
- En konkret faktabeskrivelse af, hvordan skolen er reguleret i lovgivningen på Børne- og Undervisningsministeriets, Social- og Indrigsministeriets og andre relevante ministeriers område, og herunder hvilke tilsynsmyndigheder, der efter denne lovgivning har hvilket ansvar, hvordan der sikres koordination mellem disse tilsynsmyndigheder, og hvilke eventuelle ”huller” eller overlap der måtte være i tilsynsansvaret, som kan betyde, at der samlet set ikke bliver ført et tilstrækkeligt tilsyn med en skole som Havregården.
=> se afsnit 4 nedenfor og bilag 2

- En redegørelse for hvordan tages der hånd om og sikres, at eleverne kommer videre til et andet skoletilbud, hvis skolen lukkes, herunder hvilken myndighed eller hvilke myndigheder, der har ansvar for dette?
=> se afsnit 6 nedenfor

På den baggrund afgiver styrelsen hermed sin redegørelse om sagen.

I afsnit 1.2. nedenfor er givet en sammenfatning af

- styrelsens vurdering af sit tilsyn med skolen, jf. afsnit 5,
- det videre tilsyn med skolen, jf. afsnit 6, og
- de perspektiver, som sagen vil give anledning til i STUK, jf. afsnit 7.

Afsnit 1.2 indeholder tillige en beklagelse fra styrelsen for sin håndtering af tilsynet i denne sag med Havregården.

Redegørelsen indeholder i afsnit 2 en introduktion om skole- og undervisningstilbuddet på Havregården.

I afsnit 3 redegøres der for de tilsynsskridt, som STUK og andre involverede tilsynsmyndigheder har foretaget i sagen i perioden fra oktober 2019 til og med oktober 2020, herunder siden iværksættelsen den 11. marts 2020 af de første foranstaltninger mod covid-19 bl.a. på børne- og undervisningsområdet og i STUK. I bilag 1 findes en samlet oversigt over tilsynsskridtene i sagen, inkl. tilsynsskridt forud for oktober 2019.

Derefter følger i afsnit 4 en kort beskrivelse af den juridiske ansvarsfordeling og snitfladeproblematikker på området. Beskrivelsen er uddybet i bilag 2.

Af afsnit 5 fremgår STUK's vurdering af STUK's håndtering af sagen.

I afsnit 6 redegøres der for, hvordan der fremadrettet tages hånd om eleverne på Havregården, herunder hvordan eleverne kommer videre til et andet skoletilbud.

Endelig indeholder afsnit 7 overvejelser om, hvilke perspektiver sagen om Havregården har for STUK's fremtidige arbejde med at sikre, at sager, som kræver særlig tilsynsmæssig opmærksomhed, identificeres og håndteres i tide og effektivt.

1.2. Sammenfatning af STUK's vurdering af sit tilsyn med Havregården (afsnit 5), af det videre tilsyn med skolen (afsnit 6) og af de fremadrettede perspektiver på baggrund af sagen (afsnit 7)

I lyset af det samlede billede af sagen er det sammenfattende STUK's vurdering, at STUK burde have reageret på et tidligere tidspunkt i år med

tilsynsmæssige skridt, der nærmere kunne afdække spørgsmål i relation til skolens samlede virke, herunder økonomiske, administrative og ledelsesmæssige forhold på skolen. STUK finder endvidere ikke, at STUK's indsats i forhold til samarbejde og koordinering med Socialtilsynet Hovedstaden har været tilstrækkelig.

For så vidt angår tilsynet inden for de enkelte emneområder vedrørende kravene til skolens undervisning mv. (kravene om ”stå-mål-med” og ”frihed og folkestyre”) og skolens økonomisk-administrative forhold har STUK ført sit tilsyn inden for de materielle rammer herfor, som er fastsat i fri- og privatskoleloven. Parallelt hermed har Socialtilsyn Hovedstaden gennem hele forløbet, jf. ansvaret for tilsyn med anbringelsesstedet efter serviceloven, ført tilsyn med de socialfaglige udfordringer på Havregården, herunder de rejste bekymringer vedrørende børnenes tarv i forhold til vold og overgreb mellem eleverne, magtanvendelse mv.

Der henvises nærmere herom til [afsnit 5](#) nedenfor.

Styrelsen beklager, at den ikke rettidigt og tilstrækkeligt resolut tidligere i år har håndteret sit tilsyn i denne sag samt medvirket til et tilstrækkeligt samarbejde med socialtilsynet.

Styrelsen vil i sin videre håndtering af tilsynet med skolen i tæt samarbejde med socialtilsynet give høj prioritet til den fremadrettede håndtering af eleverne på skolen, herunder til STUK's tilsyn med, at skolens bestyrelse og konstituerede forstander lever op til deres ansvar for at sikre de berørte elevers sociale tarv, deres trivsel i øvrigt og deres undervisning på skolen i perioden frem til skolens lukning den 31. december 2020.

Styrelsen vil i forbindelse med sin håndtering af tilsynet også påse, at skolen foretager en kontrolleret økonomisk nedlukningsproces, hvor den bl.a. sikrer skolens aktiver, og at skolens økonomiske slutopgørelse foretages efter reglerne. I forbindelse med skolens nedlukning den 31. december 2020 vil der fra tilsynets side endvidere blive taget stilling til, om der skal rettes et eventuelt tilbagebetalingskrav mod skolen, samt hvad der skal ske med eventuelle overskydende midler.

Der henvises nærmere herom til [afsnit 6](#) nedenfor.

Under indtryk af sine erfaringer fra sagen vil STUK – bl.a. inden for rammerne af det igangværende arbejde med en ny tilsynsstrategi for styrelsen – iværksætte forskellige initiativer, som yderligere skal styrke STUK's arbejde med at sikre, at sager, som kræver særlig tilsynsmæssig opmærksomhed, identificeres og håndteres i tide og effektivt. Det gælder både for sager, som i første række kræver tilsynsmæssig opmærksomhed

fra STUK's side, og for sager, som i første række kræver tilsynsmæssig opmærksomhed fra andre tilsynsmyndigheders side.

Der henvises nærmere herom til afsnit 7 nedenfor.

2. Introduktion om skole- og behandlingstilbuddet på Havregården

2.1. Kort om Havregården

Havregården er en grundskole med kostafdeling, som ligger i Gilleleje i Gribskov Kommune.

Havregården er en selvejende institution, som er omfattet af lov om fri-skoler og private grundskoler mv. (fri- og privatskoleloven). Skolen skal efter loven være uafhængig i sit virke og må ikke erhverve bygninger med henblik på udlejning. Skolen modtager statstilskud efter fri- og privatskoleloven.

Ud over undervisning omfatter skolen en kostafdeling for skolens elever. Dette er hjemlet i § 2, stk. 4, i fri- og privatskoleloven.

Havregården er desuden et socialt anbringelsessted for børn og unge efter § 66, stk. 1, nr. 8, i lov om social service, og godkendt hertil efter lov om socialtilsyn. Skolen er optaget på Tilbudsportalen.dk under Social- og Indenrigsministeriet.

Ifølge oplysningerne om skolen på Tilbudsportalen.dk har skolen 46 godkendte anbringelsespladser og er godkendt til at modtage elever i aldersgruppen 11-17 år med udfordringer, som følge af omsorgssvigt, udviklingsforstyrrelse af skolefærdigheder, andet socialt problem eller tilknytningsforstyrrelse.

Der er ifølge oplysningerne på Tilbudsportalen.dk på landsplan aktuelt syv af denne type skoler, det vil sige fri- og privatskoler med kostafdeling, som desuden er godkendt som socialt anbringelsessted. Herudover er der tre efterskoler og en fri fagskole, som ifølge Tilbudsportalen.dk's oplysninger er godkendt som socialt anbringelsessted efter § 66, stk. 1, nr. 8, i lov om social service, og efter lov om socialtilsyn.

Der er således i alt 11 skoler, omfattet af fri- og privatskoleloven eller lov om efterskoler og frie fagskoler, som samtidig er godkendt som anbringelsessted.

Det bemærkes, at der herudover er fri- og privatskoler med kostafdeling, som har under 9 anbragte elever. Disse er ikke godkendt – og skal ikke godkendes – som anbringelsessted af socialtilsynet, men en kommune

kan alligevel efter sociallovgivningen anbringe enkeltelever på sådanne skoler med kostafdelingen efter en konkret og individuel vurdering.

2.2. Kort om skolens elever

Havregården har oplyst, at den pr. 4. november 2020 har 19 elever, heraf to dagelever, indskrevet på skolen, og at skolens elever, bortset fra de to dagelever, alle er socialt anbragt på skolen (12 elever) eller støttet (5 elever) efter servicelovens §§ 52 og 52 a.

På grund af den aktuelle situation for skolen, herunder som en følge af, at skolens bestyrelse har besluttet at lukke skolen med virkning senest ved udgangen af 2020, er et antal af skolens elever allerede udskrevet eller under udskrivning eller hjemtaget af enten den anbringende kommune eller af forældrene.

Havregården har pr. 5 september 2019, som er tælle dagen for det elevtal, der ligger til grund for STUK's tilskudsudbetaling til alle fri- og privatskoler, søgt om tilskud til specialundervisning for 12 elever, hvor skolen havde i alt 36 elever. Pr. 5. september 2020 har skolen søgt tilskud til specialundervisning for 13 elever på baggrund af et elevtal på 33 elever.

Skolen kan efter fri- og privatskoleloven – ligesom alle fri- og privatskoler – optage elever, som ikke er socialt anbragte.

2.3. Kort om Havregårdens ledelse og organisation

Havregårdens bestyrelse består af følgende medlemmer, jf. oplysninger til STUK og oplysninger på skolens hjemmeside:

- Formand: Jonas Fedder Witt (formand)
- Næstformand: Ebbe R. Madsen (skolekredsen, pædagogisk sagkyndig)
- Bestyrelsesmedlem: Tine Lydolph (skolekredsen, pædagogisk sagkyndig)
- Bestyrelsesmedlem: Carl Jensen (forældrerepræsentant)
- Bestyrelsesmedlem: Justine Gad (forældrerepræsentant)
- Suppleant: Flemming Jensen
- Suppleant: Birgitte Sørensen

Skolens bestyrelse har oplyst, at den pr. 10. oktober 2020 har konstitueret Trine Pantmann som forstander på skolen, efter at bestyrelsen samme dag har bortvist skolens forstander gennem mange år. Trine Pantmann kom fra en stilling som souschef i Havrehusene og har tidligere været viceforstander for Havregården. Bestyrelsen har den 2. november 2020 oplyst, at den bortviste forstander har opsagt sin stilling med virkning fra den 30. november 2020.

2.4. Kort om Havregårdens samarbejde med Havrehusene

STUK's tilsyn med Havregården vedrører også spørgsmålet om, hvorvidt Havregården har opfyldt og opfylder lovens krav om uafhængighed mv.

Det skyldes, at Havregården ifølge skolens oplysninger har et tæt samarbejde med en (anden) selvejende institution, Havrehusene, der driver et botilbud for op til 14 unge. Siden stiftelsen i 2016 af Havrehusene har Havrehusene lejet sig ind i nogle af Havregårdens bygninger.

I en redegørelse til STUK fra Havregårdens bestyrelse fra den 2. november 2020 oplyser bestyrelsen, at Havrehusenes botilbud, som er finansieret af hjemstedskommuner og fondsmidler, fungerer som en slags efterværn for nogle af skolens elever. Det fremgår tillige, at socialtilsynet fører tilsyn med Havrehusene, som er godkendt efter serviceloven til at huse unge med sociale vanskeligheder.

Det fremgår endvidere af redegørelsen, at der er et vist personsammenfald i bestyrelserne for Havregården og Havrehusene. For eksempel er bestyrelsesformanden for Havregården født formand for bestyrelsen for Havrehusene.

3. STUK's tilsynsskridt fra oktober 2019 til oktober 2020 i forhold til Havregården

Ministeriet har anmodet STUK om en detaljeret gennemgang af og redegørelse for baggrunden for alle tilsynsskridt – og vurderinger, som STUK har taget ift. Havregården og sammenhængen mellem disse og andre tilsynsmyndigheders tilsyn ift. Havregården, herunder om samarbejdet og koordineringen mellem STUK og andre tilsynsmyndigheder.

STUK har i perioden fra oktober 2019 til og med oktober 2020 foretaget navnlig de tilsynsskridt i forhold til Havregården, som er angivet nedenfor. Inden for denne periode blev der iværksat en række foranstaltninger mod covid-19, som bl.a. havde væsentlig betydning for børne- og undervisningsområdet og herunder tilrettelæggelsen af arbejdet i STUK.

Afgrænsningen af den her beskrevne periode for STUK's tilsyn med skolen er valgt, fordi det efter STUK's vurdering er af særlig betydning for en vurdering af STUK's tilsyn med skolen. I denne periode har samarbejdet med socialtilsynet desuden i særlig grad haft betydning.

Styrelsen har dog også uden for den angivne periode haft tilsynsaktiviteter i forhold til skolen, som ikke efter styrelsens opfattelse har selvstændig betydning for behandlingen af de oplysninger om skolen, som styrelsen blev gjort bekendt med af Socialtilsynet Hovedstaden.

Bilag 1 indeholder oplysninger om STUK's samlede aktiviteter i forhold til skolen, herunder aktiviteter forud for oktober 2019.

3.1. Styrelsens tilsynsskridt i oktober 2019

3.1.1. Tilsynsskridt den 3. oktober 2019

Den aktuelle sag med Havregården indledtes i STUK den 3. oktober 2019, hvor Socialtilsynet Hovedstaden sendte mail til STUK med forslag om et møde. Det fremgår heraf, at socialtilsynet er bekymret for den socialfaglige del af tilbuddets kvalitet. Tilsynet vurderer således på baggrund af flere tilsynsbesøg, både uanmeldt og anmeldt senest den 6. september 2019, at Havregården på flere områder ikke har en tilstrækkelig høj kvalitet. Socialtilsynet oplyser videre, at socialtilsynet vil indlede dialog med bestyrelsen for Havregården om kravene til opretholdelse af godkendelse som anbringelsessted for børn og unge. Endelig fremgår det af mailen, at socialtilsynet kun fører et begrænset tilsyn med kostskolers organisation og ledelse samt økonomi og derfor ønsker et samarbejds-møde med STUK om snitfladerne mellem tilsynene.

3.1.2. Tilsynsskridt den 28. oktober 2019 og følgende dage

Den 28. oktober 2019 henvendte Socialtilsynet Hovedstaden sig igen til STUK, og det aftaltes telefonisk at afholde et møde mellem STUK og socialtilsynet den 6. november 2019.

Som forberedelse til det aftalte møde gennemgik STUK den seneste tilsynserklæring fra skolens forældrevalgte tilsynsførende. Det fremgår bl.a. heraf, ”at skolen er en velfungerende moderne skole med et erfarent og veluddannet personale, der på alle måder står mål med hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.” Den tilsynsførende havde under to tilsynsbesøg henholdsvis efterår 2018 og forår 2019 opfattet ”en god, tryk og hyggelig stemning blandt personale og elever”.

3.2. Styrelsens tilsynsskridt i november-december 2019

3.2.1. Tilsynsskridt den 5. november 2019

Den 5. november 2019 sendte Socialtilsynet Hovedstaden en tilsynsrapport af 1. november 2020, som socialtilsynet havde udarbejdet, til STUK.

Det fremgår heraf, at socialtilsynet sætter Havregården i skærpet tilsyn og udsteder følgende påbud til institutionen:

- ”Overholdelse af godkendelsesramme: Havregården skal til socialtilsynet fremsende en redegørelse for, hvordan ledelsen fremover vil sikre, at der alene indskrives børn og unge i kostskolen, som er omfattet af den godkendte målgruppe til et kostskoleophold, og som kan indkvarteres i allerede godkendte fysiske ram-

mer. Redegørelsen skal indeholde en nærmere beskrivelse af, hvordan Havregården definerer sin målgruppe, og af hvordan den nye visitationsprocedure adskiller sig fra den tidligere.

- Magtanvendelse og indgreb i selvbestemmelsesretten: Havregården skal udarbejde en politik og instruks til ledelse og medarbejdere, der tydeliggør, at Havregården som kostskole ikke er omfattet af lov om voksenansvar, og at der derfor ikke er hjemmel til at foretage magtanvendelser. Politikken/instruksen skal indeholde handleanvisning til personalet om, hvordan de skal forholde sig til indgreb i de unges selv- og medbestemmelsesret, herunder inddragelse af de unges lommepege.
- Forebyggelse og håndtering af overgrebsproblematikker: Havregården skal udarbejde og fremsende en tids- og handleplan for kompetenceudvikling af personalet i relation til forebyggelse og håndtering af overgrebsproblematikker.”

Det fremgår endvidere af tilsynsrapporten, som ligger til grund for påbuddene, at socialtilsynet vurderer, ”at der er en bekymring for, hvordan Havregården ledes, og denne bekymring kan få en betydning for Havregårdens godkendelse og fortsatte drift, jf. lov om socialtilsyn og kvalitetsmodellens 7 temaer.” Det fremgår videre, ”at Socialtilsynet derfor har valgt at gå i dialog med bestyrelsen af Havregården og samtidig orientere Børne- og Undervisningsministeriet om de bekymringer, som socialtilsynet har, jf. lov om socialtilsyn og socialtilsynets samarbejde og underretningspligt til andre myndigheder.”

3.2.2. Tilsynsskridt den 6. november 2019

Den 6. november 2019 holdt STUK og Socialtilsynet Hovedstaden det tidligere aftalte møde.

Socialtilsynet orienterede på mødet bl.a. om sine oplysninger om seksuelle overgreb mellem elever. Herudover oplyste socialtilsynet, at der skrives elever ind, som ikke er i målgruppen, at der afholdes drukfester på skolen, samt at tilsynet havde modtaget påstande om sexchikane fra leder mv. Socialtilsynet oplyste, at det så med stor alvor på de nævnte forhold på skolen.

Derudover orienterede socialtilsynet styrelsen om visse økonomiske forhold på skolen, som gav anledning til bekymring.

Socialtilsynet oplyste, at problemet var i ledelsen, og om bl.a. indkvartering af nogle af skolens elever i et sommerhus og et annek, som ikke er godkendt af STUK, om en koncernlignende struktur, og en fond, som

har oprettet opholdsstedet Havrehusene, som lejer sig ind i to parcelhuse, som skolen ejer. Socialtilsynet oplyste, at det ikke havde tilsyn med de ledelsesmæssige forhold på skolen.

Socialtilsynet oplyste, at det ville gå videre med tilsynet med de socialfaglige udfordringer på Havregården, herunder de rejste bekymringer vedrørende børnenes tarv i forhold til vold og overgreb mellem eleverne, magtanvendelse mv.

Det blev aftalt, at STUK ville se på de økonomisk-administrative forhold om sommerhus, anneks og forhold om skolens relationer med Havrehusene. Baggrunden for dette var, at STUK's tilsyn med fri- og privatskoler også omfatter tilsyn med, om fri- og privatskoler erhverver og udlejer bygninger i strid med reglerne, samt om skolerne er uafhængige i deres virke.

Der blev ikke på mødet truffet særskilt aftale om den videre tilsynsmæssige håndtering af de ledelsesmæssige forhold på skolen.

3.2.3. Tilsynsskridt den 16. december 2019

Den 16. december 2019 besluttede STUK at der skulle indledes et såkaldt enkeltsagstilsyn med Havregården med henblik på at undersøge, om der var behov for at se nærmere på ledelsesforholdene på Havregården i lyset af de oplysninger, der var kommet ind fra Socialtilsynet Hovedstaden i november måned. STUK indledte dog ikke sagen, jf. pkt. 3.3.2.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at styrelsen kunne lægge til grund, at Socialtilsyn Hovedstaden, jf. ansvaret for tilsyn med anbringelsesstedet efter serviceloven, førte tilsyn med de socialfaglige udfordringer på Havregården, herunder de rejste bekymringer vedrørende børnenes tarv i forhold til vold og overgreb mellem eleverne, magtanvendelse mv.

STUK vurderede ikke, at oplysningerne gav STUK anledning til at indlede et særskilt tilsyn med skolens undervisning mv. (kravet om ”stå mål med” og kravet om ”frihed og folkestyre”) efter fri- og privatskoleloven. STUK fandt anledning til at undersøge de økonomisk-administrative forhold rejst af Socialtilsynet på Havregården, og om de opfyldte kravene hertil i fri- og privatskoleloven.

3.3. Styrelsens tilsynsskridt i januar 2020

3.3.1. Tilsynsskridt den 10. januar 2020

Den 10. januar 2020 gennemgik STUK skolens årsrapport og revisionsprotokollat for regnskabsåret 2018 for at undersøge, om der var proble-

matiske forhold vedrørende skolens relationer til Havrehusene og skolens udlejning af lokaler, som kunne understøtte socialtilsynets bekymringer vedrørende ledelsen på Havregården og skolens økonomi.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at STUK havde behov for at styrke grundlaget for styrelsens beslutning om at iværksætte tilsynsskridt vedrørende skolens økonomisk-administrative forhold.

STUK besluttede derfor at være opmærksom på indholdet af skolens årsrapport og revisionsprotokollat for 2019, når STUK modtog denne nogle måneder senere. STUK ville hermed – inden for rammerne af sin almindelige praksis for økonomisk-administrativt tilsyn ved gennemgangen af skolens regnskaber – inddrage den uafhængige institutionsrevisors vurdering af forholdene i sin videre tilrettelæggelse af, hvilke tilsynsskridt vedrørende skolens økonomisk-administrative forhold, som STUK herefter skulle iværksætte.

STUK orienterede ikke socialtilsynet om denne beslutning.

3.3.2. Tilsynsskridt i anden halvdel af januar 2020

STUK var i anden halvdel af januar måned 2020 i telefonisk kontakt med Socialtilsynet Hovedstaden.

Socialtilsynet oplyste, at Havregården havde levet op til socialtilsynets påbud og, at socialtilsynet herefter havde ophævet det skærpede tilsyn med Havregården, men at tilsynet med skolen fortsatte. STUK oplyste samtidig socialtilsynet om, at STUK, ligesom socialtilsynet, har en whistleblowerordning, som relevante personer med oplysninger af betydning for STUK's tilsyn kan henvises til.

På et internt møde i STUK *den 23. januar 2020* blev det drøftet, at Socialtilsynet Hovedstaden havde taget skolen ud af skærpet tilsyn, idet skolen havde efterkommet de påbud, som tilsynet havde givet. På den baggrund blev det besluttet, at der ikke skulle indledes en tilsynssag på det undervisningsfaglige område på baggrund af de oplysninger, der var kommet ind fra Socialtilsynet Hovedstaden i november måned.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at styrelsen kunne lægge til grund, at Socialtilsynet Hovedstaden tog hånd om de socialfaglige problemer på Havregården. Der var således en forståelse mellem Socialtilsynet Hovedstaden og STUK om, at socialtilsynet håndterede de socialfaglige udfordringer på Havregården, herunder de rejste bekymringer vedrørende børnenes tarv i forhold vold og overgreb mellem eleverne, magtanvendelse mv.

Det var derfor STUK's vurdering, at der ikke længere var behov for at se nærmere på de ledelsesmæssige aspekter på det undervisningsfaglige område, som kunne relatere sig hertil.

STUK vurderede endvidere, at det var de økonomisk-administrative forhold på skolen, som STUK herefter skulle vurdere, og at denne vurdering foreløbigt skulle bero på skolens aflæggelse af regnskab og revisionsprotokollat, som er det centrale grundlag for styrelsens økonomisk-administrative tilsyn.

Den 23. januar 2020 oplyste STUK pr. mail socialtilsynet om, at STUK ville holde socialtilsynet orienteret om sagens behandling i STUK. Socialtilsynet modtog ved en fejl ikke en sådan tilbagemelding.

3.4. Styrelsens tilsynsskridt i maj 2020

3.4.1. Tilsynsskridt den 25. maj 2020

Den 25. maj 2020 modtog STUK Havregårdens årsrapport og revisionsprotokollat vedr. regnskabsåret 2019.

Det fremgår af revisionsprotokollatet, at revisionen af skolens regnskab for 2019 gav anledning til bemærkninger og anbefalinger fra revisor om bl.a. skolens udlejning af ejendomme til Havrehusene og lederløn.

Af det særskilte dokument med oplysninger om bestyrelsens stillingtagen til revisionens bemærkninger, som bestyrelsen – ligesom alle andre bestyrelser – skal indberette i ministeriets Regnskabsportal, fremgår det, at udlejningen af ejendommene til Havrehusene skyldes et tæt samarbejde med skolen, og at ejendommene ellers ville stå tomme. Det fremgår endvidere, at da skolen grundet lavere elevtal ikke har brug for bygningerne længere, skal bestyrelsen udarbejde en plan for afhændelse.

Det fremgår også af det nævnte dokument med oplysninger om bestyrelsens stillingtagen til revisionens bemærkninger, at en månedsvis udbetaling af resultatløn til skolens leder, som er sket i strid med bemyndigelsen fra STUK, var bragt til ophør fra 2020.

STUK konkluderede efter sin gennemgang af årsrapporten, revisionsprotokollatet og oplysningerne om bestyrelsens stillingtagen til revisionens bemærkninger, at skolens udlejning af bygninger til Havrehusene var midlertidig, og derfor ikke i strid med reglerne om, at fri- og privatskoler ikke må erhverve ejendomme med henblik på udlejning. STUK noterede sig endvidere, at den månedsvise udbetaling af resultatløn i strid med bemyndigelsen var bragt til ophør. Det bemærkes, at forholdene er taget op igen i det igangværende tilsyn, jf. afsnit 3.7.3.

3.5. Styrelsens tilsynsskridt i august 2020

3.5.1. Tilsynsskridt den 13. august 2020

Den 13. august 2020 skrev STUK til skolen om styrelsens gennemgang af skolens årsrapport og revisionsprotokollat vedrørende regnskabsåret 2019. Gennemgangen havde bl.a. givet anledning til at påpege et tilgodehavende hos Havrehusene. Styrelsen gjorde opmærksom på, at styrelsen eventuelt ville foretage en supplerende gennemgang af materialet.

3.5.2. Tilsynsskridt den 25. august 2020

Den 25. august 2020 sendte Socialtilsynet Hovedstaden en orientering om status på dets tilsyn med Havregården og anmodede om status på STUK's tilsyn.

Socialtilsynet oplyste, at det den 16. juni 2020 havde gennemført et uanmeldt tilsyn på Havregården og efterfølgende fulgt op med et ledelses- og medarbejderinterview på Skype den 24. juni 2020.

Socialtilsynet oplyste, at det havde behandlet Havregårdens ønsker om at få godkendt et anneks og et sommerhus som en del af de fysiske rammer omkring anbringelsestilbuddet.

Socialtilsynet oplyste, at tilbuddet fortsat var godkendt som anbringelsested og havde fået godkendt de supplerende fysiske rammer i anneks og sommerhus.

Desuden havde tilsynet den 30. juni 2020 udarbejdet en ny tilsynsrapport, som var vedlagt til orientering.

Det fremgår af tilsynsrapporten, at socialtilsynet samlet set vurderer, at Havregården fortsat på relevant måde arbejder på at højne kvaliteten af sine sociale tilbud på tværs af de temaer, som socialtilsynet fører tilsyn med. Det fremgår endvidere, at socialtilsynet i dets samlede vurdering lægger vægt på, at Havregården har arbejdet relevant med visitationen til tilbuddet for at sikre, at de børn og unge, der bliver indskrevet på Havregården, er omfattet af godkendelsesrammen for tilbuddet.

Herudover fremgår det, at Socialtilsynet ligeledes positivt har konstateret, at Havregårdens ledelse i flere henseender har overholdt sin oplysningspligt, efter hvilken tilbuddet af egen drift skal give socialtilsynet oplysninger om væsentlige ændringer i forhold, der ligger til grund for godkendelsen.

Socialtilsynet har herefter anført følgende i sin rapport:

” ... Havregården fortsat er i en proces, hvor tilbuddet på flere parametre bør højne kvaliteten herunder den socialpædagogiske indsats i tilbud-

det. Socialtilsynet har eksempelvis – over for ledelsen - problematiseret den manglende fælles pædagogiske retning, og det lave fokus på den pædagogiske indsats og kvalitet i bogrunderne, idet tilbuddet vægter den skolemæssige indsats, hvilket blandt andet afspejler sig i forholdet mellem de to faggrupper med hhv. undervisnings- og pædagogisk baggrund. I interview med leder oplyste denne, at der påtænkes en fremtidig organisering, som har til hensigt i højere grad, end hvad socialtilsynet oplever, der er i tilbuddet i dag, vil blive etableret struktur og fora, der skal understøtte den pædagogiske faglighed og indsats i tilbuddet. Socialtilsynet vurderer, at de påtænkte ændringer er positive og ser frem til at følge processen og effekten.”

Socialtilsynet ville ifølge sin rapport fortsat have fokus på at følge Havregårdens kvalitet og udvikling konkret i forhold til de udfordringer som tilbuddet havde, og ville særligt følge op på følgende forhold:

- Havregårdens fokus på i praksis at implementere og følge de skriftlige procedurer og retningslinjer til opsporing og håndtering ved mistanke om krænkelse og overgreb
- Havregårdens visitationspraksis

3.6. Styrelsens tilsynsskridt i september 2020

3.6.1. Tilsynsskridt den 21. september 2020

Den 21. september 2020 orienterede STUK telefonisk Socialtilsynet Hovedstaden om, at STUK ikke havde indledt en tilsynssag med skolen. STUK tilkendegav at ville orientere socialtilsynet, når der var nyt.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at STUK på baggrund af socialtilsynets oplysninger, herunder fra før august 2020, skulle foretage en fornyet vurdering af grundlaget for sine beslutninger om tilrettelæggelsen af STUK's tilsyn med skolen. STUK besluttede derfor at forberede iværksættelse af nye tilsynsskridt over for skolen.

3.7. Styrelsens tilsynsskridt i oktober 2020

3.7.1. Tilsynsskridt den 5. oktober 2020

Den 5. oktober 2020 henvendte STUK sig telefonisk til Socialtilsynet og anmodede om et møde med udveksling af de seneste oplysninger. Fra dette tidspunkt har der været en tæt koordinering mellem STUK og Socialtilsynet vedrørende tilsynet med Havregården.

3.7.2. Tilsynsskridt den 7. oktober 2020

Den 7. oktober 2020 orienterede Socialtilsyn Hovedstaden STUK om en stigende bekymring for ledelse, økonomi- og administration på Havregården, herunder oplysninger om, at elever udførte arbejde for forstanderen, at ansatte på skolen også arbejdede for Havrehusene, og at der anvendtes samme it-system af skolen og Havrehusene med adgang for Havrehusene til skolens oplysninger om eleverne.

Socialtilsynet orienterede endvidere STUK om, at der havde været flere påbud fra Arbejdstilsynet i 2020 og foregående år, som påpegede betydelige problemer relateret til ledelsen på skolen. STUK modtog på dette tidspunkt ikke nærmere oplysninger fra socialtilsynet om de nævnte påbud fra Arbejdstilsynet. STUK indhentede senere i oktober, jf. nedenfor, Arbejdstilsynets rapporter om Havregården.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at der med de seneste oplysninger i sagen sammenholdt med spørgsmålet om udlejning af ejendomme til Havrehusene, var behov for hurtigt at indkalde en redegørelse fra skolens bestyrelse, hvorved STUK kunne få skolens orientering om de forhold, som tidligere blev påpeget af revisor og socialtilsynet med henblik på at afklare, om der fandt regelbrud sted.

3.7.3. Tilsynsskridt den 8. oktober 2020

Den 8. oktober 2020 anmodede STUK Havregården om en redegørelse for en række forhold vedrørende skolens økonomi, administration, oplysninger fra socialtilsynet og specialpædagogisk støtte (SPS), herunder om følgende forhold:

- Skolens brug af bygninger, som styrelsen havde været i dialog med skolen om, hvor det af den udvidede gennemgang af årsrapporten og revisionsprotokollatet fremgik, at bygninger var udlejet permanent i strid med reglerne. Endvidere blev der rejst spørgsmål til anvendelsen af sommerhuset.
- Lederløn, hvor skolen ifølge den udvidede gennemgang af årsrapporten og revisionsprotokollatet havde udbetalt betydelige vederlag til forstanderen, som var uden for beføjelsesrammerne.
- Forhold vedrørende socialtilsynets oplysninger, herunder om elevers arbejde for forstander, ansatte på skolens arbejde for Havrehusene og fælles anvendelse af it-system.
- Habilitetsspørgsmål, som vedrørte samarbejdet med Havrehusene og risikoen for sammenblanding af økonomi i strid med reglerne.
- SPS, som omfattede anmodning om detaljeret redegørelse for tilrettelæggelsen af specialundervisningen.

3.7.4. Tilsynsskridt den 9. oktober 2020

Den 9. oktober 2020 holdt STUK møde med Socialtilsynet Hovedstaden, som gav udtryk for at have mistet tilliden til ledelsen efter to uanmeldte tilsynsbesøg på skolen.

Socialtilsynets tilsynsbesøg den 29. september og 2. oktober 2020 havde bl.a. afdækket, at der igen var problemer med voldelige og seksuelle overgreb blandt eleverne. Socialtilsynet oplyste, at der netop var afholdt møde med skolens bestyrelse, som havde fået 14 dage til at komme med en plan for forbedring af forholdene, som socialtilsynet kunne godkende.

3.7.5. Tilsynsskridt den 14. oktober 2020

Den 14. oktober 2020 oplyste skolens bestyrelsesformand over for STUK, at forstanderens ansættelsesforhold var bragt til ophør ved en bortvisning.

3.7.6. Tilsynsskridt den 21. oktober 2020

Den 21. oktober 2020 oplyste bestyrelsesformanden, at skolens bestyrelse forventede på et bestyrelsesmøde den 22. oktober 2020 at træffe en principbeslutning om at nedlukke skolen med udgangen af 2020. Bestyrelsesformanden oplyste endvidere, at det forventedes, at bestyrelsen ville politianmelde den bortviste forstander.

3.7.7. Tilsynsskridt den 22. – 23. oktober 2020

STUK modtog den 22. oktober 2020 Arbejdstilsynets rapporter om Havregården.

Det fremgår af disse, at Arbejdstilsynet den 12. september 2018 har givet Havregården en grøn smiley, som betyder, at Arbejdstilsynet har vurderet, at arbejdsmiljøet er i orden.

Det fremgår endvidere af Arbejdstilsynets rapporter, at tilsynet den 18. september 2020 havde udstedt påbud til Havregården om følgende:

- ”at undersøge, om der er problemer i det psykiske arbejdsmiljø i virksomheden.
- at bruge en autoriseret rådgivningsvirksomhed på arbejdsmiljøområdet for at afdække, om der er problemer i det psykiske arbejdsmiljø.
- at sikre, at uklare krav og rammer i arbejdet med elever ikke forringer de ansattes sundhed.”

Den 22. oktober 2020 afholdt STUK tillige et kort Skypemøde med socialtilsynet om situationen på Havregården. Socialtilsynet oplyste, at tilsynet forventede, at Havregården lukker, og at socialtilsynet vil føre tilsyn med, at der tages hånd om børnene.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at der nu var behov for at aflægge et tilsynsbesøg på skolen med henblik på at vurdere den generelle situation på stedet, herunder situationen for børnene i undervisningen, og om der gennemførtes undervisning, samt at vurdere, om forstanderens bortvisning var effektueret.

STUK gennemførte således samme dag et uanmeldt tilsynsbesøg på Havregården. STUK talte under tilsynsbesøget med den konstituerede forstander. STUK fik af denne oplyst, at der havde været undervisning om formiddagen, men at det ikke var muligt for styrelsen at observere undervisning, da børnene på grund af den aktuelt usikre situation for skolen og pressens tilstedeværelse udenfor, nu i stedet var samlet til sociale aktiviteter.

Skolen så sig dog i stand til i den kommende tid at gennemføre undervisning som planlagt. Der var et tilstrækkeligt antal voksne på arbejde til denne opgave. STUK fik tillige oplyst, at der var taget skridt til at lukke it-adgange og bankadgang for den bortviste forstander.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at der var behov for at skærpe bestyrelsens opmærksomhed på dens forpligtelser samt oplyse sagen bedre i forhold til eventuelle regelbrud.

På den baggrund satte STUK *den 23. oktober 2020* Havregården under skærpet økonomisk-administrativt tilsyn, og skolens bestyrelse blev orienteret herom.

Bestyrelsen blev endvidere anmodet om at redegøre for en politianmeldelse af den bortviste forstander, som bestyrelsen ifølge skolens oplysninger havde foretaget.

STUK anmodede endelig skolen om at antage en uafhængig revisor, der skulle gennemgå skolens økonomiske forhold og vurdere pengestrømme mellem skolen og Havrehusene i forhold til kravet i fri- og privatskoleloven om skolens uafhængighed mv.

3.7.8. Tilsynsskridt den 26. – 27. oktober 2020

STUK modtog *den 26. oktober 2020* skolens bestyrelses redegørelse for dens politianmeldelse af den bortviste forstander.

Den 27. oktober 2020 afholdt STUK et møde med formanden og næstformanden for bestyrelsen, Jonas Fedder Witt og Ebbe R. Madsen.

Formandskabet orienterede om, at der i forståelse med socialtilsynet var iværksat en kontrolleret nedlukning af Havregården. Der var ansat en

konstitueret forstander. Der var iværksat afskedigelser og salg af bygninger. Formandskabet oplyste endvidere, at Nordsjællands Politi havde meddelt bestyrelsen, at politiet efter registreringen af anmeldelsen ikke foretager sig yderligere, indtil eventuelle vidner kontakter dem.

Det var på dette tidspunkt i sagen STUK's vurdering, at der var behov for hurtigt at aflægge endnu et tilsynsbesøg på skolen med henblik på at overvære undervisningen, herunder undersøge, om den stod mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Endvidere var der behov for svar fra skolen på en række økonomisk-administrative spørgsmål.

3.7.9. Tilsynsskridt den 28. oktober 2020

STUK gennemførte den 28. oktober 2020 et nyt uanmeldt tilsynsbesøg på Havregården bl.a. med henblik på at observere undervisning.

STUK fandt ikke grundlag for kritik af eller bekymring om den observerede undervisning i forhold til ”stå mål med”-kravet. STUK observerede dog udfordringer med elevfravær fra undervisningen, som styrelsen vil være opmærksom på i sit videre tilsyn med skolen, indtil den lukker. STUK har været i dialog med socialtilsynet herom, som også vil være opmærksom herpå.

4. Ansvars- og kompetencefordeling lokalt på fri- og privatskoler og mellem de forskellige tilsyn med skoler med social anbragte elever

Ministeriet har anmodet STUK om en konkret faktabeskrivelse af, hvordan skolen er reguleret i lovgivningen på Børne- og Undervisningsministeriets, Social- og Indenrigsministeriets og andre relevante ministeriers område, og herunder hvilke tilsynsmyndigheder, der efter denne lovgivning har hvilket ansvar, hvordan der sikres koordination mellem disse tilsynsmyndigheder, og hvilke eventuelle ”huller” eller overlap der måtte være i tilsynsansvaret, som kan betyde, at der samlet set ikke bliver ført et tilstrækkeligt tilsyn med en skole som Havregården.

Arbejds- og kompetencedelingen lokalt på skolerne og imellem de forskellige tilsyn er fastlagt i lovgivningen, og er i oversigtsform følgende:

- Skolens bestyrelse og leder har som skolens samlede ledelse lokalt på skolen ansvaret for skolens samlede virksomhed over for forældrene, skolekreds, skolens elever og medarbejdere, samt over for børne- og undervisningsministeren og STUK og andre offentlige myndigheder.
- Forældrene til skolens elever varetager lokalt tilsyn med, om skolens undervisning og samlede virke lever op til fri- og privatskolelovens krav om ”stå mål med” og ”frihed og folkestyre”.

- STUK varetager et overordnet skolerettet tilsyn med bl.a. ”stå mål med”-kravet, ”frihed og folkestyre”-kravet og økonomisk-administrative krav til skolen i fri- og privatskoleloven
- Socialtilsynet varetager det generelle sociale tilsyn efter sociallovgivningen. Socialtilsynet godkender og fører et driftsorienteret tilsyn med såvel offentlige som private tilbud, der leverer indsatser til udsatte og handicappede borgere.
- Kommunernes eget tilsyn efter sociallovgivningen retter sig mod kvaliteten af det sociale tilbud til det enkelte, anbragte barn.
- Arbejdstilsynet varetager tilsynet med de ansattes arbejdsmiljø efter arbejdsmiljølovgivningen

Endelig kan Folketingets Ombudsmand udtale sig om forholdene på opholdssteder og døgninstitutioner, ligesom ombudsmanden har oprettet et særligt børnekontor, hvortil børn kan henvende sig direkte.

Generelt kan den juridiske ramme for de ovennævnte tilsynsmyndigheders varetagelse af deres opgaver og for deres samarbejde og koordinering indbyrdes oversigtligt beskrives således:

- Den enkelte myndigheds tilsyn skal varetages inden for rammerne af reglerne herom i den lovgivning, som regulerer tilsynet samt den almindelige forvaltningsretlige lovgivning, såsom krav til saglighed, ligebehandling og proportionalitet. Dette gælder i forhold til både de enkelte dele af tilsynet og tilsynets samlede vurdering af en skole.
- Hver tilsynsmyndighed har pligt til inden for sit ansvarsområde at reagere rettidigt på forhold, hvor der er behov herfor ud fra hensynet til risiko og væsentlighed, og en ansvarlig anvendelse og prioritering af myndighedens samlede ressourcer.
- I tilfælde, hvor flere tilsynsmyndigheder har opgaver på det samme konkrete sagsområde, men ud fra forskellige hensyn og med forskellig faglighed, indebærer den almindelige forvaltningsretlige lovgivning endvidere,
 - at den enkelte myndighed er underkastet den begrænsning, at myndigheden skal respektere andre myndigheders særlige kompetence og faglighed, og
 - at de involverede myndigheder samarbejder og koordinere deres arbejde generelt og i konkrete sager i relevant omfang.

I bilag 2 til redegørelsen er vedlagt en nærmere beskrivelse af de retlige rammer for ansvars- og kompetencefordelingen på skolerne og hos de nævnte tilsynsmyndigheder. I bilaget beskrives tillige nogle særlige snitfladespørgsmål og andre udfordringer, som de forskellige lovgivninger på dette område kan give anledning til.

Af tidsmæssige grunde har STUK ikke kunnet afstemme sin beskrivelse i bilag 2 af lovgivningen uden for Børne- og Undervisningsministeriets område med de respektive ressortministerier.

Det fremgår endvidere af bilag 2, at der efter en ændring i 2016 af lovgivningen om socialtilsynet kan være en vis risiko for, at eventuelle problematiske forhold om en skoles organisation og ledelse, som bør indgå i enten socialtilsynet eller i skoletilsynet ikke i tilstrækkelig grad eller i tide indgår i nogle af disse to tilsyns virksomhed over for en skole, som er godkendt som anbringelsessted. Der henvises i øvrigt til redegørelsens afsnit 7 om STUK's anbefaling om at overveje behovet for ændring af lovgivningen på dette område.

5. Styrelsens vurderinger af sit tilsyn med skolen

Ministeriet har anmodet STUK om en vurdering af, om der er tilsynsskridt STUK burde have taget, eller på baggrund af den efterfølgende viden, ville have taget.

En vurdering af STUK's tilsyn med skolen skal som anført ovenfor i afsnit 4 ske på grundlag af følgende væsentlige forhold for tilsynet:

- STUK's tilsyn skal varetages inden for rammerne af reglerne herom i fri- og privatskoleloven samt den almindelige forvaltningsretlige lovgivning, såsom krav til saglighed, ligebehandling og proportionalitet. Dette gælder i forhold til både de enkelte dele af tilsynet og tilsynets samlede vurdering af en skole.
- STUK har ligesom andre tilsynsmyndigheder pligt til inden for sit ansvarsområde at reagere rettidigt på forhold, hvor der er behov herfor ud fra hensynet til risiko og væsentlighed, og en ansvarlig anvendelse og prioritering af myndighedens samlede ressourcer.
- I tilfælde, hvor flere myndigheder har opgaver på det samme konkrete sagsområde, men ud fra forskellige hensyn og med forskellig faglighed, indebærer den almindelige forvaltningsretlige lovgivning endvidere,
 - o at den enkelte myndighed er underkastet den begrænsning, at myndigheden skal respektere andre myndigheders særlige kompetence og faglighed, og
 - o at de involverede myndigheder samarbejder og koordinere deres arbejde generelt og i konkrete sager i relevant omfang.

I forhold til STUK's samlede vurdering af skolen efter fri- og privatskoleloven og den almindelige forvaltningsretlige lovgivning burde STUK i lyset af de samlede oplysninger om skolen fra bl.a. Socialtilsynet Hovedstaden på et tidligere tidspunkt i år have iværksat tilsynsskridt til nærmere afdækning af skolens samlede virke i forhold til kravene efter fri- og privatskoleloven, herunder økonomiske, administrative og ledelsesmæssige forhold på skolen. Dette burde have været sket med direkte inddragelse af bestyrelsen. De ledelsesmæssige forhold, som direkte relaterer sig til ledelsen af den socialfaglige del af tilbuddet på Havregården, kunne STUK ikke særskilt været gået ind i, da STUK juridisk ikke har den funktionelle kompetence hertil. STUK burde dog have undersøgt, om de socialfaglige problemer, herunder for så vidt angår ledelsen af det sociale tilbud på skolen, som socialtilsynet havde oplyst om, havde betydning for ledelsen af Havregårdens skoletilbud.

For så vidt angår tilsynet inden for de enkelte emneområder vedrørende kravene til skolens undervisning mv. (kravene om ”stå-mål-med” og ”frihed og folkestyre”) og skolens økonomisk-administrative forhold har STUK ført sit tilsyn inden for de materielle rammer herfor, som er fastsat i fri- og privatskoleloven. STUK har dertil tilrettelagt sin tilsynsaktivitet ud fra, at Socialtilsyn Hovedstaden gennem hele forløbet, jf. ansvaret for tilsyn med anbringelsesstedet efter serviceloven, har ført tilsyn med de socialfaglige udfordringer på Havregården, herunder de rejste bekymringer vedrørende børnenes tarv i forhold til vold og overgreb mellem eleverne, magtanvendelse mv.

Med hensyn til spørgsmålet om rettidighed mv. i STUK's tilsyn er det STUK's vurdering, at STUK burde have reageret på et tidligere tidspunkt i år med tilsynsmæssige skridt, der nærmere kunne afdække spørgsmål i relation til skolens samlede virke som skole, herunder økonomiske, administrative og ledelsesmæssige forhold på skolen. Dette gælder også for så vidt angår spørgsmålet om habilitet i skolens bestyrelse på grund af personsammenfald med bestyrelsen for Havrehusene. Det er således STUK's vurdering, at bl.a. socialtilsynets oplysninger om forholdene på Havregården på et tidligere tidspunkt burde have fået styrelsen til at indlede en nærmere undersøgelse af de økonomiske forhold – fx i form af et stedligt tilsynsbesøg – på skolen allerede i begyndelsen af 2020.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt de involverede myndigheder har samarbejdet og koordineret deres arbejde i sagen, er det STUK's vurdering, at STUK's medvirken til samarbejde med Socialtilsynet Hovedstaden burde have været bedre. Det gælder fx i de tilfælde i år, hvor STUK var for længe om at holde Socialtilsynet Hovedstaden orienteret om STUK's tilsynsskridt og afklare spørgsmål om snitflader mellem de to tilsynsmyndigheder. Tilsvarende er der oplysninger fra andre myndigheder, som STUK ville have anset for nyttige at have modtaget.

Et stående samarbejde med socialtilsynet generelt ville endvidere tidligere kunne have givet en fælles afklaring af spørgsmålet om, hvorvidt STUK eller socialtilsynet på baggrund af den i afsnit 4 nævnte ændring af sociallovgivningen i 2016 skulle have håndteret spørgsmålet om ledelsen og dens kompetencer i forhold til skolens socialfaglige tilbud. Dette kunne på daværende tidspunkt have givet anledning til at forelægge spørgsmålet for Social- og Indenrigsministeriet og/eller Børne- og Undervisningsministeriet.

Behovet for en afklaring af det lovgivningsmæssige grundlag skal ses i lyset af det forvaltningsretligt princip om, at en myndighed skal have funktionel kompetence for at kunne gå ind i og udtale sig en sag. Det vil sige, at en myndighed ikke kan gå ind i spørgsmål, som kræver en særlig sagkundskab, som myndigheden ikke har eller skal have.

6. STUK's og socialtilsynets videre tilsyn med Havregården

Ministeriet har anmodet STUK om en redegørelse for, hvordan tages der hånd om og sikres, at eleverne kommer videre til et andet skoletilbud, hvis skolen lukkes, herunder hvilken myndighed eller hvilke myndigheder, der har ansvar for dette?

6.1. Den fremadrettede håndtering af eleverne på Havregården

Havregårdens bestyrelse har den 23. oktober 2020 meddelt socialtilsynet og STUK, at Havregården lukker og samtidig anmodet om en nedlukningsperiode frem til den 31. december 2020. Lukningen omfatter både det sociale tilbud og skolen som sådan.

I den afsluttende proces er ansvarsdelingen groft skitseret: Socialtilsynet sikrer en forsvarlig og kontrolleret nedlukning i forhold til børnene, der er støttet efter serviceloven og opholder sig på Havregården. De anbringende kommuner har ansvar for at sikre en forsvarlig flytning af børnene, der efter serviceloven, opholder sig på tilbuddet. Børne- og Undervisningsministeriet ved STUK varetager en sikker driftsmæssig og økonomisk nedlukning af skolen, jf. afsnit 6.2 ovenfor.

Socialtilsynet har oplyst til Havregården, at tilsynet er indstillet på at efterkomme skolens anmodning om nedlukningsperioden. Socialtilsynet har desuden oplyst, at tilsynet den 26. oktober 2020 har taget kontakt til alle anbringende kommuner om, at Havregården lukker og gjort kommunerne opmærksomme på deres personrettede tilsyn med det enkelte anbragte barn.

Socialtilsynet har oplyst, at tilsynets fokus er på, hvordan Havregården håndterer nedlukningen af skolen, herunder hvordan de tager hånd om

de tilbageværende børn og unge. Socialtilsynet har en tæt dialog med Havregården herom. Socialtilsynet har oplyst, at tilsynet følger Havregården tæt med henblik på at sikre børnenes tarv, da forhold fx vedrørende personaledekning kan indebære, at det sociale tilbud må lukkes inden den 31. december 2020.

STUK har aflagt uanmeldte tilsynsbesøg på Havregården den 22. oktober 2020 og den 28. oktober 2020 bl.a. med henblik på at observere elevernes situation, herunder skolens undervisning. STUK har på den baggrund fundet det forsvarligt, at skolen viderefører sin drift, herunder undervisningen frem mod den 31. december 2020. I lyset af elevfravær fra undervisningen den 28. oktober 2020 har STUK over for skolen samtidig påpeget, at den skal være opmærksom på at tage hånd om, at eleverne får undervisning.

STUK og socialtilsynet er i tæt dialog om udviklingen på skolen med fokus på elevernes trivsel frem mod nedlukningen. STUK har orienteret socialtilsynet om det observerede fravær, og socialtilsynet har oplyst at ville tage det med i den videre dialog med skolen.

Socialtilsynet har senest den 3. november 2020 telefonisk oplyst, at det med skolens ledelse har aftalt at komme på besøg på skolen den 6. november 2020 for at tale med elever og medarbejdere med fokus på deres trivsel. I den forbindelse får medarbejdere og elever også mulighed for at stille spørgsmål til socialtilsynet om, hvad der er sket og hvorfor skolen lukker, da der ifølge dem konstituerede skoleleder er et behov for det.

Socialtilsynet har vedvarende fokus på, om det er forsvarligt at køre tilbuddet videre i forhold til elevernes trivsel, og de har tæt kontakt til skolen.

STUK følger ligeledes skolen tæt frem mod lukningen, herunder i form af tilsynsbesøg med henblik på løbende at vurdere om skoletilbuddet er forsvarligt.

6.2. Det forventede økonomiske efterspil med Havregården

Det økonomiske efterspil i den igangværende tilsynssag med Havregården indebærer stillingtagen til, om der 1) skal rettes et eventuelt tilbagebetalingskrav mod Havregården, samt 2) hvad der skal ske med en eventuel tilbageværende formue i tilfælde af skolens lukning.

Et krav om tilbagebetaling af tilskud vil bl.a. kunne gøre sig gældende, hvis skolen i sine dispositioner har tilsidesat fri- og privatskolelovens helt grundlæggende krav om, at skolen i sit virke som selvejende uddannelsesinstitution skal være uafhængig, og at skolens midler alene må komme skolens skole- og undervisningsvirksomhed til gode, jf. lovens § 5, stk. 2.

STUK forventer snarest i år at kunne tage stilling til, om STUK skal rette et tilbagebetalingskrav mod Havregården.

Havregården havde ultimo 2019 en egenkapital på ca. 15 mio. kr. Det må således på nuværende tidspunkt antages, at skolen lukker solvent. Det vil dog kræve, at skolens bygninger ikke bliver solgt væsentligt under den bogførte værdi, og dette vil efter omstændighederne kunne tage nogen tid.

Lukker skolen solvent, vil det indebære, at børne- og undervisningsministeren skal godkende, hvorledes de overskydende midler skal anvendes. Dette skal efter loven ske til skolevirksomhed, der ydes støtte i henhold til fri- og privatskoleloven.

7. Perspektivering

Under indtryk af erfaringerne fra sagen om Havregården vil STUK – bl.a. inden for rammerne af det igangværende arbejde med en ny tilsynsstrategi for styrelsen – iværksætte forskellige initiativer, som yderligere skal styrke STUK's arbejde med at sikre, at sager, som kræver tilsynsmæssig opmærksomhed, identificeres og håndteres i tide. Det gælder både for sager, som i første række kræver tilsynsmæssig opmærksomhed fra STUK's side, og for sager, som i første række kræver tilsynsmæssig opmærksomhed fra andre tilsynsmyndigheders side.

For det første vil STUK gennemføre bl.a. følgende tiltag:

- Klare retningslinjer, som sikrer, at tilsynssager anskues i det rette helhedsperspektiv, uanset om enkelte elementer i sagen isoleret set synes mindre graverende.
- Klare retningslinjer, som sikrer et entydigt samlet ansvar i STUK for tilsynssager/-sagsområder.

For det andet vil STUK tage initiativ til en endnu stærkere koordinering med andre myndigheder, som jævnligt behandler sager, der involverer (elever/deltagere/kursister på) skoler/institutioner under Børne- og Undervisningsministeriets område. STUK er i kontakt med samtlige fem socialtilsyn om fri- og privatskoler, som også er godkendt som anbringelsessteder, for at undersøge, om der er behov for en særlig koordinering i andre konkrete tilfælde. En indsats som beskrevet kan i øvrigt bl.a. bestå i følgende initiativer:

- Systematisk identifikation af aktuelle snitfladeproblemer mellem STUK og andre myndigheder med henblik på så entydigt som muligt at definere, hvilke forhold der henhører under hvilken myndigheds ansvarsområde.
- Afklaring af, i hvilken udstrækning andre myndigheders tilsyn med (elever/deltagere/kursister på) skoler/institutioner under Børne- og

Undervisningsministeriet område kan antages at overflødiggøre/fortrænge STUK's tilsynsforpligtelse og vice versa.

- Tiltag til sikring af, at myndighederne har et så tilstrækkeligt kendskab til indholdet af hinandens tilsynsopgaver, at en myndighed er i stand til at foretage en kvalificeret vurdering af, om et observeret forhold bør give anledning til en underretning en anden.

Konkret kan nævnes, at STUK er i dialog med Socialstyrelsen og Arbejdstilsynet om etablering af et koordineringsforum, hvor de involverede myndigheder vil udarbejde et fælles forståelsespapir om snitflader og ansvarsfordeling, procedurer for underretning af hinanden, løbende møder, hvor koordinering sikres osv.

For det tredje anbefaler STUK, at det undersøges, om der på baggrund af erfaringerne fra sagen om Havregården kan være behov for at justere lovgivningen med henblik på at understøtte en mere effektiv og betryggende tilsynsindsats. I en sådan undersøgelse anbefaler STUK, at det bl.a. indgår, om lovgivningen bedre kan danne grundlag for gensidig underretning myndighederne imellem, herunder om eksempelvis de særlige regler på Børne- og Undervisningsministeriet område om de såkaldte whistleblowerordninger efter fri- og privatskoleloven og lov om efterskoler og frie fagskoler opstiller u hensigtsmæssige hindringer herfor.

Med venlig hilsen

Julie Elm Vig Albertsen